

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/133/2016
Identifikačné číslo spisu: 1014201061
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1014201061.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci navrhovateľky: Z. Š., bytom O. X, K., právne zastúpená: Fridrich Paľko, s. r. o., IČO: 36 864 421, so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, v mene ktorej koná doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD. - advokát, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. 15692-5/2014-BA zo dňa 24.03.2014, o nároku na úrazovú rentu, o odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09.03.2016, č. k. 4Sp/17/2014-39, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 09.03.2016, č. k. 4Sp/17/2014-39 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Odporkyňa j e p o v i n n á zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania z titulu trov právneho zastúpenia vo výške 342,79 €, a to do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet právneho zástupcu navrhovateľa, spoločnosti: Fridrich Paľko, s. r. o..

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom zo dňa 09.03.2016, č. k. 4Sp/17/2014-39, potvrdil rozhodnutie odporkyne č. 15692-5/2014-BA zo dňa 24.03.2014 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) a navrhovateľke nepriznal náhradu trov konania.

Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa podľa § 88 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) rozhodla, že navrhovateľka nemá nárok na úrazovú rentu z titulu choroby z povolania, hlásenej v júli 1991. Dôvodila tým, že podľa posudku posudkového lekára pokles jej pracovnej schopnosti k 31.12.2003 bol 41 % a po 01.01.2004 nedošlo k zhoršeniu zdravotného stavu v dôsledku choroby z povolania. Keďže navrhovateľke bola z titulu choroby z povolania vyplácaná náhrada za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti len do júla 1998, nemožno aplikovať ustanovenie § 272 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z..

Krajský súd nepovažoval za dôvodnú námietku navrhovateľky, že jej doterajšou činnosťou bola práca súkačky hodvábu a nie skladníčky, ako je uvedené v lekárskej správe posudkového lekára, a že pokles jej pracovnej schopnosti mal byť správne určený na 100 % z dôvodu, že môže vykonávať práce len v prostredí bez expozície neurotických látok. Podľa jeho názoru posudok posudkového lekára bol vypracovaný po podaní žiadosti o úrazovú rentu (26.09.2013) v čase, kedy navrhovateľka vykonávala prácu skladníčky, ktorú vykonávala aj k 31.12.2003 - prácu súkačky hodvábu nevykonávala od októbra 1992. Krajský súd poukázal aj na to, že navrhovateľka najneskôr od októbra 1992 pracovala u rôznych zamestnávateľov ako skladníčka a nikdy neprezentovala, že by jej náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti patrila k 31.12.2003, v ktorom prípade by malo ísť o tzv. transformovanú úrazovú rentu (§ 272 zákona č. 461/2003 Z. z.).

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním a namietla, že vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázala na to, že jej doterajšou činnosťou bola práca súkačky hodvábu, ktorú nie je schopná vôbec vykonávať, a nie práca skladníčky, preto pokles jej pracovnej schopnosti mal byť posudzovaný vo vzťahu k práci súkačky hodvábu.

Názor krajského súdu, že navrhovateľke nebola k 31.12.2003 vyplácaná náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti neobstojí, lebo navrhovateľka nemôže znášať dôsledky nezákonného postupu zamestnávateľa. Podmienky nároku na úrazovú rentu spĺňa, lebo má viac ako 40% pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Z uvedených dôvodov navrhovateľka žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na skutočnosť, že hoci navrhovateľka mala nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, táto jej bola vyplácaná len v rokoch 1992 až 1998, teda nárok na jej výplatu netrval k 31.12.2003, a preto nemohlo dôjsť k jej transformácii na úrazovú rentu podľa § 272 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.. Pokiaľ navrhovateľka tvrdí, že zamestnávateľ v tejto súvislosti postupoval nezákonne, mala možnosť domôcť sa svojho práva súdnou cestou a predložiť, resp. aspoň navrhnúť dôkazy na podporu svojich tvrdení.

V prípade choroby z povolania vzniknutej pred účinnosťou zákona č. 461/2003 Z. z. a predpokladu trvania, resp. progresu jej následkov sa pri nároku na úrazovú rentu podľa § 88 zákona z hľadiska posudzovania zhoršenia zdravotného stavu od 01.01.2004 vychádza z toho, že k 31.12.2004 poškodenie zdravia vo vzťahu k doterajšej činnosti dosahovalo 41 %. Vo vzťahu k doterajšej činnosti posudkový lekár pobočky Bratislava posudzoval mieru poklesu pracovnej schopnosti v súvislosti s pozíciou robotníčka, teda vo vzťahu k pracovnej pozícii, pri ktorej bola navrhovateľke priznaná choroba z povolania - v bode 9 oznámenia poisťovne udalosti, doručeného pobočke dňa 21.10.2013, je ako pracovné zaradenie poškodeného v čase PÚ uvedená pozícia „robotníčka“.

Rozhodujúcou skutočnosťou však v danom prípade je to, že v dobe od 01.01.2004 do 30.01.2014, kedy bol jej zdravotný stav posudzovaný posudkovou lekárkou pobočky Sociálnej poisťovne Bratislava, nedošlo na základe medicínskych záverov k progresii ochorenia.

Odporkyňa z uvedených dôvodov navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil a navrhovateľke náhradu trov nepriznal.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského

súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľky je potrebné vyhovieť.

Z prepúšťacej správy z prvej hospitalizácie na Klinike pracovného lekárstva a klinickej toxikológie od 25.03.1991 do 19.04.1991 vyplýva záver o chronickej intoxikácii CS₂, polyneuropatii senz.-mot., chronickej atroficko-hypertrofickej gastritíde. pri psychiatrickom vyšetrení diagnostikovanie akcentovanej osobnosti - psychológ však potvrdil organický psychosyndróm.

Počas hospitalizácie navrhovateľky v UN Bratislava, nemocnice akademika L. Déreera, na klinike pracovného lekárstva a klinickej toxikológie od 30.05.2013 psychiatrickým vyšetrením boli potvrdené organické zmeny osobnosti na toxickom podklade, subdepresívny syndróm, poruchy myslenia, pamäti a pozornosti.

Posudkový lekár pobočky ako aj ústredia vychádzali z prepúšťacej správy z hospitalizácie navrhovateľky v UN Bratislava, nemocnice akademika L. Déreera, Kliniky pracovného lekárstva a klinickej toxikológie od 30.05.2013. Zhodne dospeli k záveru o 41 % poklese pracovnej schopnosti navrhovateľky vykonávať doterajšiu činnosť skladníčky, ktorú navrhovateľka vykonáva od roku 1998. Vo vzťahu k psychiatrickej diagnóze posudkový lekár ústredia poukázal na to, že navrhovateľka v minulosti nechodila na pravidelné kontroly k psychiatrovi a psychológovi. Z uvedeného vyplýva, že v čase posudzovania nebolo z tohto hľadiska preukázané liečbou neovplyvniteľné postihnutie, ktoré by ďalej znížilo pracovnú schopnosť navrhovateľky, pričom pri ostatných poškodeniach zdravia v dôsledku chronickej otravy lekárske správy zatiaľ nebolo potvrdené zhoršenie oproti stavu v roku 1991.

Choroba z povolania uznaná podľa predpisov účinných pred 01. januárom 2004 sa podľa § 251 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. považuje od 01. januára 2004 za chorobu z povolania podľa tohto zákona.

Podľa § 88 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poškodený má nárok na úrazovú rentu, ak v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania má viac ako 40-percentný pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca alebo činnosť osoby uvedenej v § 17 ods. 2 (ďalej len „pokles pracovnej schopnosti“) a nedovršil dôchodkový vek alebo mu nebol priznaný predčasný starobný dôchodok.

Pokles pracovnej schopnosti sa posudzuje na účely odseku 1 v súvislosti s plnením pracovných úloh uvedených v § 8 ods. 4, alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh, alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami. Pokles pracovnej schopnosti sa opätovne posúdi, ak sa predpokladá zmena vo vývoji pracovnej schopnosti (§ 88 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z.).

V zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. doterajšou činnosťou navrhovateľky je práca súkárky hodvábu, ktorú vykonávala podľa pracovnej zmluvy v CHZJD Bratislava, n. p. od 25.08.1978. V danom prípade ide o robotnícku profesiu, čo napokon vyplýva aj z Oznámenia poistenej udalosti zo 17.10.2013, v ktorom zamestnávateľ DUSLO, a. s., ako pracovné zaradenie navrhovateľky v čase vzniku PÚ (choroby z povolania) uviedol „robotníčka“. Navrhovateľka bola z uvedenej práce trvalo preradená na inú prácu, čo bolo napokon odporúčané v Hlásení o chorobe z povolania zo dňa 22.07.1991, a naďalej vykonávala robotnícke povolanie v prostredí bez expozície neurotických látok.

Posudkoví lekári nesprávne posudzovali schopnosť navrhovateľky vykonávať doterajšiu činnosť vo vzťahu k výkonu práce skladníčky.

Účelom úrazovej renty (rovnako ako náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti podľa predchádzajúcich predpisov) nahradiť, resp. zmierniť pokles zárobku poistenca, ku ktorému došlo v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania po jeho opätovnom zaradení do pracovného procesu a kompenzovať tak pokles schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť, t. j. činnosť vykonávanú pred vznikom choroby z povolania alebo pred pracovným úrazom.

Schopnosť vykonávať doterajšiu činnosť ako robotnícke povolanie treba na účely nároku na úrazovú

rentu posudzovať s prihliadnutím na potrebnú kvalifikáciu, obsah pracovnej činnosti a podmienky (prostredie), za ktorých bola vykonávaná doterajšia činnosť súkárky hodvábu a zdravotný stav ovplyvnený chorobou z povolania.

Pokiaľ ide o výplatu náhrady za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, potvrdenie spoločnosti DUSLO, a. s. o jej výplate do júla 1998 nie je dôkazom o tom, že navrhovateľka nemala aj po uplynutí tohto obdobia, resp. k 31.12.2003 nárok na výplatu tejto náhrady. Okolnosť, že navrhovateľka si túto náhradu voči bývalému zamestnávateľovi po skončení pracovného pomeru s ním [dňom 30.04.1998 z dôvodu podľa § 46 ods. 1 písm. a/ Zákonníka práce] neuplatnila, nie je dôkazom o tom, že jej k 31.12.2003 nepatrila, najmä ak navrhovateľka vzhľadom na nižšie vzdelanie nemusela vedieť o možnosti uplatňovať si tento nárok voči bývalému zamestnávateľovi.

Odporkyňa sa s otázkou nároku na výplatu náhrady za stratu na zárobku nevysporiadala dostatočne, a navrhovateľku ani neodkázala na príslušný súd o určenie, či a v akej výške jej k 31.12.2003, resp. aj po tomto dni patrila náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti z titulu choroby z povolania - chronickej otravy sýrouhlíkom.

Na rozdiel od nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti (§ 195 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonník práce) podmieneného aj poklesom zárobku, predpokladom vzniku nároku na úrazovú rentu pokles zárobku nie je. Nárok na úrazovú rentu je podľa § 88 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. podmienený len viac ako 40-percentným poklesom schopnosti vykonávať doterajšiu činnosť zamestnanca v dôsledku choroby z povolania, nedovŕšením dôchodkového veku, resp. nepriznaním predčasného starobného dôchodku. Tieto podmienky navrhovateľka spĺňa, čo napokon vyplýva aj z posudkov posudkových lekárov pobočky a ústredia.

Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd dospel k záveru, že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci. Rozsudok krajského súdu preto zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie [§ 250j ods. 3 v spojení s § 250j ods. 2 písm. c/ OSP].

V ďalšom konaní bude odporkyňa postupovať v zmysle vyššie uvedeného. Vysporiada sa e s otázkou trvania nároku na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti. Vzhľadom na časový odstup od podania žiadosti si vyžiada aj novú správu KPL a KT a nové posudky posudkových lekárov podané vo vzťahu k doterajšej činnosti súkárky hodvábu. V tejto súvislosti odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že navrhovateľka je povinná poskytnúť odporkyňi súčinnosť, najmä podrobiť sa potrebnému lekárskemu vyšetreniu, prípadne hospitalizácii. Nové rozhodnutie vo veci odporkyňa riadne odôvodní.

Ak sa nepreukáže, že navrhovateľke k 31.12.2003 nárok na náhradu za stratu na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti patrila, a že nárok na jej výplatu trval aj po 31.12.2003, v ktorom prípade by prichádzal do úvahy postup podľa § 272 ods. 1, 5, resp. 9 zákona č. 461/2003 Z. z., je podľa názoru odvolacieho súdu nárok na úrazovú rentu preukázaný od 01.01.2004 vzhľadom na uznaný 41 % pokles pracovnej schopnosti.

O trovách konania odvolací súd rozhodol vzhľadom na úspech navrhovateľky v konaní tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku. Navrhovateľka uplatnila právo na náhradu trov právneho zastúpenia, a to 2 x 134,00 € za 2 úkony právnej služby v roku 2014 (prevzatie a príprava zastúpenia + opravný prostriedok), k tomu 2 x režijný paušál v roku 2014 á 8,04 €, za 2 úkony právnej služby v roku 2016 (zastupovanie na pojednávaní krajského súdu + odvolanie) á 143,00 €, k tomu 2 x režijný paušál á 8,39 €, spolu 587,24 € + 117,45 € ako suma 20 % DPH, celkovo 704,69 €.

Toto vyčíslenie odvolací súd nepovažoval za súladné s § 11 ods. 4 veta druhá vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytované právne služby. Navrhovateľke preto priznal túto náhradu v celkovej sume 342,79 €, a to 2 x 61,87 € za 2 úkony právnej služby v roku 2014 (prevzatie a

príprava zastúpenia + opravný prostriedok), k tomu 2 x režijný paušál á 8,04 €, za 2 úkony právnej služby v roku 2016 (zastupovanie na pojednávaní krajského súdu + odvolanie) 2 x 64,53 €, k tomu 2 x režijný paušál á 8,39 €, spolu 285,66 + 57,13 € ako suma 20 % DPH.

Odporkyňa je povinná v súlade s § 149 ods. 1 OSP zaplatiť navrhovateľovi priznanú náhradu trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu navrhovateľky, spoločnosti Fridrich Paľko, s. r. o., do tridsiatich dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.